

GEOGRAFI RIGEOGRAFI RI
HISTORIE BICHISTORIE BIC
GEOFAG INF(GEOFAG INF
KJEMI MATEKJEMI MATE
MATEMATIKKMATEMATIKK
LOGI OG FOFLOGI OG FOF

*Om valg av programområde og programfag
skoleåret 2011/2012*

Vg2 Studiespesialisering

Vg3 Studiespesialisering

INNHOLD

		Side
1	Programområde	2
2	Fagkategorier	2
3	Fellesfag	3
4	Fellesfaget 2. fremmedspråk	3
5	Fellesfaget matematikk	4
6	Programfag	5
7	Programområde og krav til valg av programfag	6
8	Tilleggs poeng	6
9	Inntaksregler til universitet og høyskoler	7
10	Beskrivelse av programfagene.	8
11	Fagvalgskjema Vg2	15
12	Fagvalgskjema Vg3	16
13	Fagvalgskjema allmennfaglig påbygging	17

Forord

Dette heftet er tenkt som informasjon til elever på Vg1 og Vg2 som går studiespesialisering (ST) ved Gauldal videregående skole. Kunnskapsløftet inneholder mange valg, - både for skolen og for elevene. Skolen må ut fra hensyn til ressursene gjøre valg av fag som elevene skal velge blant. Elevene må i sin tur benytte seg av skolens "meny" og gjøre sine valg i forhold til interesser, anlegg og framtidsplaner. Vi håper dette heftet vil gjøre valget lettere både for elever og foresatte.

1. Programområde

Utdanningsprogrammet *Studiespesialisering* har to forskjellige programområder. Det er *realfag* og *språk, samfunnsfag og økonomi*. Før du begynner på Vg2 må du gjøre et valg mellom disse. Dette valget avgjør hvilke programfag du kan velge. Kravet er at du må velge minst to programfag fra ditt programområde. Disse må du ha både på Vg2 og Vg3. Dette er *obligatoriske programfag*. I tillegg må du ha 2 *valgfrie programfag*, til sammen 10 timer. Enten ett fag du har begge årene, eller to ulike fag.

- Elever som velger *toppidrett* og har dette faget på VG1 vil få dette faget regnet som et *valgfritt programfag*. (se tabell nedenfor) Det vil gå inn i det totale timeregnskapet på minst 90 timer på tre år.

2. Fagkategorier

På studiespesialisering (ST) må du i løpet av tre år ha fag som til sammen gir 90 uketimer, - 30 timer per år. Timene fordeler seg på tre fagkategorier

- Fellesfag
- Programfag, obligatorisk
- Programfag, valgfritt
  - Legg merke til de to variantene på Vg2

	Vg1	Vg2		Vg3
		Uten R1	Med R1	
Fellesfag	30	15	12**	15
Programfag, obligatorisk	0	10	10	10
Programfag, valgfritt	0 (5*)	5	10***	5
Sum	30	30	32	30

* Dette gjelder elever som velger toppidrett.

** For elever som velger R1 som programfag blir det 12 timer fellesfag

*** For elever som velger R1 som programfag blir det 10 timer valgfritt programfag

3. Fellesfag

Fellesfagene leses av alle elever. Det eneste valget du gjør er i forhold til fremmedspråk (tysk eller fransk) og hvilken variant du ønsker i matematikk (T eller P).

På Vg1 er det 30 timer fellesfag, på Vg2 er det 15 timer fellesfag (evt 12 timer, jfr forrige side) og på Vg3 er det 15 timer (eller 20 hvis du har fremmedspråk nivå I+II på Vg3)

Fellesfag	vg1	vg2	vg3
Norsk	4	4	6
Historie	-	2	4
Kroppsøving	2	2	2
2.fremmedspråk nivå I eller II	4	4	(5) *
Engelsk	5	-	-
Matematikk P eller T	5	3	-
Geografi	2	-	-
Samfunnsfag	3	-	-
Naturfag	5		
Religion og etikk	-	-	3
TOTALT	30	15	15(20)

* Valgfritt for en overgangsperiode

4. Fellesfaget fremmedspråk

Fellesfaget fremmedspråk(ikke engelsk!) er obligatorisk for alle elever. Det normale vil være at dere har et fremmedspråk fra ungdomsskolen, enten tysk eller fransk. Da skal dere begynne med nivå II på videregående. Uten fremmedspråk fra ungdomsskolen skal dere begynne på nivå I.

Her er alternativene i forhold til 2. fremmedspråk og de valg det er mulig å gjøre.

Alt.	U-skole	Vg1	Vg2	Vg3
1	Språk I	Språk II 4t	SpråkII 4t	
2	Språk I	Nytt Språk I 4t	Nytt Språk I 4t	
3	Uten språk	Språk I 4t	Språk I 4t	Språk I+II 5t

Skolen tilbyr følgende språk og nivå

Språk	Nivå
Tysk	I
Fransk	II
Tysk	II

Dette betyr at elever som vil begynne med et nytt språk hos oss (nivå I) ikke kan velge noe annet enn Tysk I.

Det betyr også at de som begynner uten fremmedspråk fra før må velge Tysk I.

5. Fellesfaget matematikk

Alle elever må ha minst 8 timer matematikk fellesfag til sammen på Vg1 (5t) og Vg2 (3t). Her kan det velges mellom to varianter, en teoretisk variant (T) og en mer praktisk variant (P). Dere som velger matematikk (S1 eller R1) som programfag trenger ikke de tre timene på Vg2. I stedet må dere velge ett ekstra programfag. Har du valgt realfag som programområde må dette faget være et realfag, ellers vil det for dere andre være valgfritt.

Alternativ for valg av matematikk

Vg1	Vg2	Kommentar
1P 5t	2P 3t	Ferdig med matematikk
1T 5t	2P 3t	Ferdig med matematikk
	(2T 3t)	Ikke tilbud om dette faget
	R1* 5t	Ett ekstra programfag Vg2 eller Vg3

*Dette er programfag

6. Programfag

Programfagene velger du selv. Det er skolen som bestemmer hvilke fag det blir gitt tilbud om. Reglene for dette finner du på neste side, punkt 7.

- Merk deg at du er nødt til å forholde deg til blokker av fag. Det er fordi skolen er nødt til å organisere fagene på en måte som gjør at flere fag går på samme tidspunkt. Skjema som viser blokkene finner du på side 15 og 16.
- Merk deg at når det står ei stjerne bak (*) betyr det at du må ha faget på Vg2 før du tar det på Vg3

I skoleåret 2009/2010 vurderer Gauldal videregående skole å tilby følgende programfag:

Programområde realfag			
Programfag	Betegnelse	Trinn	Uketimer
Matematikk	R1	Vg2	5
	R2 *	Vg3	5
Biologi	Biologi 1	Vg2/3	5
	Biologi 2	Vg2/3	5
Kjemi	Kjemi 1	Vg2	5
	Kjemi 2 *	Vg3	5
Fysikk	Fysikk 1	Vg2	5
	Fysikk 2 *	Vg3	5
Programområde språk, samfunnsfag og økonomi			
Programfag	Betegnelse	Trinn	Uketimer
Psykologi	Psykologi 1	Vg2	5
	Psykologi 2	Vg3	5
Næringslivsøkonomi	Økonomistyring	Vg2/3	5
	Økonomi og ledelse *	Vg2/3	5
Rettslære	Rettslære 1	Vg2	5
	Rettslære 2	Vg3	5
Politikk, individ og samfunn	Sosiologi og sosialantropologi	Vg2	5
	Politikk og menneskerettigheter	Vg3	5
Engelsk	Internasjonal engelsk	Vg2	5
	Samfunnsfaglig engelsk *	Vg3	5

* Stjerne betyr at faget på Vg3 er basert på at eleven har faget fra Vg2.

7. Programområde og krav til valg av programfag

Det knytter seg en del krav til dine valg av programfag. Du må av den grunn se både Vg2 og Vg3 i sammenheng.

- Først velger du ett av de to **programområdene** realfag eller språkfag, samfunnsfag og økonomifag
- Så velger du to fag innenfor det programområdet du har valgt. Det vil si to femtimerskurs. (**Obligatoriske programfag**)
Disse to fagene må du ha både på Vg2 og Vg3.
- Både på Vg2 og Vg3 velger du et tredje programfag. Dette faget kan du velge fritt fra alle studieforbereende programområder. (**Valgfrie programfag**)

Du har følgende alternativ:

Du kan velge et tredje fag fra ditt eget programområde.

Du kan velge fra et annet programområde. (Også fra Idrett)

Du kan følge det samme faget i to år eller i ett år.

- Du som velger matematikk R1 må i tillegg velge et ekstra programfag for å kompensere for at du ikke har det obligatoriske 3-timers fellesfaget i matematikk. (se side 4 for regler om dette)

8. Tilleggs poeng

Ved opptak til høyskoler og universitet vil du konkurrere på grunnlag av fagkarakterene og også på bakgrunn av hvilken fagkombinasjon du har. Det er viktig å merke seg følgende:

Fordypningspoeng.

Den gamle ordningen med fordypningspoeng gjelder ikke lenger.

Kravet nå er at alle elever må bruke 20 uketimer over to år til fordypning i fag fra eget programområde. Ingen får fordypningspoeng for dette.

Realfagspoeng

Følgende fag gir realfagspoeng for opptak til høyskole og universitet.
Merk deg at det er et "tak på maksimum 4 poeng.

Fag	Poeng
R1	0,5
R2	1
Fysikk 1	0,5
Fysikk 2	1
Biologi 1	0,5
Biologi 2	0,5
Kjemi 1	0,5
Kjemi 2	0,5

9. Inntaksregler til universitet og høyskoler

Spesielle opptakskrav

For å kunne studere ved universitet og høyskoler må du minimum ha **generell studiekompetanse**. Generell studiekompetanse får du uansett uavhengig av fagvalg bare du følger reglene for valg av fag nevnt over.

Ved enkelte studier er det spesielle opptakskrav som stilles for å kunne bli tatt opp, det er det som kalles **spesiell studiekompetanse**.

- *Medisin, odontologi, ernæring og farmasi*
R1 eller S1+S2 og Fysikk 1 og Kjemi (1+2)
- *Bioingeniørutdanning og Reseptarutdanning*
R1 eller S1+S2 og Fysikk1 eller Biologi 1 eller Kjemi 1
- *Tannteknikerutdanning*
R1 eller S1+S2 eller Fysikk1 eller Kjemi 1
- *Veterinærmedisin*
R1 eller S1+S2 og Kjemi (1+2)
- *Informatikkutdanning*
R1 eller S1+S2
- *Integrerte masterstudier i informatikk UIO, studieretningene nano- og mikroelektronikk, Avbildning, Robotikk, Simulering og visualisering,*
R1 + R2 og Fysikk1
- *Realfag, Natur- og miljøfag*
R1 eller S1+S2 og R1+R2 eller Fysikk(1+2) eller Kjemi (1+2) eller Biologi(1+2) eller Geofag (1+2) eller Informasjonsteknologi(1+2) eller Teknologi og Forskningslære(1+2)
- *Integrerte masterstudium i teknologiske fag*
R1+R2 og Fysikk1
- *3-årig ingeniørutdanning*
R1+R2 og Fysikk1
- *Arkitektutdanning ved NTNU*
R1+R2 og Fysikk1
- *Arkitektutdanning ved Arkitektur og designhøgskolen Oslo og Bergen arkitektskole*
Opptaksprøver
- *Integrert masterstudium i økonomisk/administrative fag og i samfunnsøkonomi*
R1 eller S1+S2

NB! Det tas forbehold om at fagkrav kan endres. Kontakt rådgiver hvis du har spørsmål om spesiell studiekompetanse

10. Beskrivelse av programfagene.

1. Programområde for realfag

Biologi

Biologi 1 Biologi 2

Biologisk kunnskap inkluderer alt fra det forunderlige som skjer på mikronivå i det indre av cellene, til samspillet i økosystemene på jordkloden. Et formål med faget er at det skal gi grunnlag for å bruke biologisk fagkunnskap i ulike sammenhenger, i praktiske situasjoner i hverdagen og til vurderinger rundt etiske spørsmål. Faget skal også skape interesse for biologi og naturvitenskap, og samtidig gi kunnskaper som er nødvendige for å delta i samfunnsdebatten.

Biologiopplæringen gjør bruk av naturen og laboratoriet som læringsarena, samtidig som det er nødvendig å jobbe teoretisk med faget for å utvikle kunnskap om metoder og tenkemåter i biologi. Vekselvirkningen mellom teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter, og opplevelser fra laboratoriet og feltarbeid, er grunnleggende for biologisk forståelse. Vi bruker også andre læringsarenaer utenfor skolen for å gi innsikt i ulike yrker hvor biologifaget brukes.

Programfaget gir grunnlag for videre studier innenfor biologi og biologirelaterte områder. Samtidig skal opplæringa legge vekt på de allmenndannende sidene ved biologifaget, som biologisk kunnskap knyttet til miljøutfordringer, bærekraftig utvikling, bioteknologiske spørsmål og spørsmål knyttet til kropp og helse.

Biologi består av to programfag: biologi 1 og biologi 2. Fagene er oppbygd slik at de kan velges uavhengig av hverandre. Det er ikke nødvendig å ha Biologi 1 for å ta Biologi 2

Programfag	Hovedområder					
Biologi 1	Den unge biologen	Cellebiologi	Menneskets fysiologi	Funksjon og tilpasning	Biologisk mangfold	
Biologi 2	Den unge biologen	Energi-omsetning	Genetikk	Bioteknologi	Økologi	Evolusjon

Kjemi

Kjemi 1 Vg2

Kjemi 2 Vg3

Kunnskaper og kompetanse i kjemi er viktig i mange yrker og kan gi et godt grunnlag for videre studier. Kjemikere er viktige bidragsytere i utviklingen av bioteknologi, nanoteknologi, medisin, farmasi, miljøfag, nye materialer og nye energikilder.

Et av programfagets formål er å skape interesse for kjemi og naturvitenskap, og samtidig gi kunnskaper som er nødvendige for å delta i samfunnsdebatten. Den enkelte elev skal utvikle fortrolighet med naturvitenskapelig tankegang og naturvitenskapelige arbeidsmåter, og kunne vurdere eget arbeid og resultater. Et annet formål er å gi innsikt i kjemiens ulike anvendelser og betydningen av kjemi i hverdagsliv og samfunn. Den historiske utviklingen av kjemifaget er en del av kulturarven, og inngår også i opplæringen.

Kjemiopplæringen knytter teori til praktisk laboratoriearbeid, der planlegging og gjennomføring av forsøk og vurdering av resultater står sentralt. Vi tar også i bruk læringsarenaer utenfor skolen for å gi innsikt i hvordan kjemi blir brukt i samfunnet.

Struktur

Kjemi består av to programfag: kjemi 1 og kjemi 2, der kjemi 2 bygger på kjemi 1, dvs at en må ha Kjemi 1 for å ta Kjemi 2 .

Programfag	Hovedområder				
<u>Kjemi 1</u>	Språk og modeller i kjemi	Metoder og forsøk	Vannkjemi	Syrer og baser	Organisk kjemi 1
<u>Kjemi 2</u>	Forskning	Analyse	Organisk kjemi 2	Redoksreaksjoner	Materialer

Fysikk

Fysikk 1 Vg2

Fysikk 2 Vg3

Gjennom alle tider har mennesket undret seg – både over dagligdagse fenomener og spørsmål av mer eksistensiell karakter. Mennesket evne til undring er grunnlaget for utviklingen av fysikken.

Fysikk oppstår når vi ser på fenomener i naturen og prøver å forklare dem med generelle regler. I fysikkfaget skal vi bli kjent med både hvordan vi kan arbeide for å komme fram til disse reglene og hvordan vi kan bruke disse reglene til å beskrive virkeligheten. Fremskritt innen fysikk har ofte gitt teknologiske framskritt, og er noe av grunnlaget for dagens levestandard.

Fysikkfaget på skolen inneholder både eksperimentelt arbeid og tradisjonell teori og oppgavejobbing. Fysikk 1 er mer beskrivende enn Fysikk 2, men begge fagene krever forståelse for grunnleggende matematikk. Det anbefales å ha mer matematikk enn minimumskravet hvis du skal gå videre med Fysikk 2.

En del studier krever at elevene har fysikk fra videregående, for eksempel medisinstudiet, arkitektstudiet ved NTNU og de fleste ingeniørutdannelser. I tillegg kan fysikk brukes til å oppfylle realfagskravene til en del studier som ikke krever fysikk.

For å ta Fysikk 2 må en ha Fysikk 1.

Matematikk

R1 Vg2

R2 Vg3

Dette er et programfag innen realfag og bygger på 1T. Faget er spesielt tiltenkt elever på programområdet for realfag og andre elever som vil ha spesiell studiekompetanse. Kurset kan også være aktuelt hvis du vil studere økonomi.

Matematikk er et fag som på en sentral måte preger vår moderne sivilisasjon, både som redskap til å forstå og fungere i samfunnet og som bærer av en tradisjon med røtter i mange av verdens gamle kulturer. Matematikk brukes til å utforske universet, systematisere erfaringer og beskrive og forstå naturgitte og samfunnsmessige sammenhenger. Menneskets glede over arbeidet med faget i seg selv har vært en inspirasjonskilde til utvikling av matematikken.

Et viktig formål med programfaget er å skaffe den matematiske kompetansen som er nødvendig for å opprettholde og utvikle et høyteknologisk samfunn. Programfagets egenart skal bidra til forståelse av matematikkens betydning i vår kultur og til utvikling av argumenterende, analyserende og utforskende ferdigheter. Programfaget har derfor både et nytteperspektiv og et dannelsesperspektiv i sitt formål.

Programfaget matematikk for realfag gir fordypning i matematikk for videre studier og arbeid innen naturvitenskap, medisin, teknologi, datafag, økonomi og utdanningssektoren. Gjennom trening av regneferdigheter, både med og uten digitale hjelpemidler, utvikles et grunnlag og en nødvendig kompetanse for videre arbeid med matematikk.

Arbeid med programfaget skal gi en innføring i logisk og analytisk tankegang med vekt på matematisk argumentasjon og framstillingsform, samtidig som elevene gjennom anvendelse får trening i sentrale metoder.

For å ta R2 må en ha R1.

2. Programområde for språkfag, samfunnsfag og økonomifag

Engelsk

Internasjonal engelsk Vg2
Samfunnsfaglig engelsk Vg3

Internasjonal engelsk

Gode engelskferdigheter blir mer og mer viktig i dagens samfunn. Programfaget gjør at du får økt innsikt i andre menneskers levekår, livssyn og kultur. Dette kan åpne dører til mange land som bruker engelsk for å kommunisere på tvers av landegrensene.

Faget er delt inn i tre hovedområder:

Kultur, samfunn og litteratur

Innenfor dette temaet jobber vi spesielt i et globalt perspektiv, og ser på engelsk som et verdensspråk. Vi jobber med aktuelle saker i forhold til engelskspråklige medier, flerkulturelle samfunn, verdenspolitikk, nyere film, litteratur og sakprosa. Hvordan vi kommuniserer i vår globale hverdag er også et viktig tema. Det vil bli satt av tid til et større fordypningsarbeid som kan handle om noen av disse temaene.

Kommunikasjon

Innenfor dette temaet vil elevaktivitet bli vektlagt. Vi vil arbeide med sammensatte tekster (tekst, lyd, bilde, bevegelse), og det å lære hvordan man bruker rik og nyansert engelsk i ulike situasjoner (sosiale, faglige, interkulturelle sammenhenger).

Språk og språklæring

Vi lærer mer om hvordan engelsk snakkes og skrives ulike steder i verden. Vi skal også jobbe med språk i forskjellige typer tekster, og se på hvordan det engelske språket er bygd opp.

Samfunnsfaglig engelsk

Hvis du er glad i å lese god litteratur, er interessert i kulturkunnskap, og vil videreutvikle ferdighetene dine i engelsk, er dette faget for deg!

Faget er inndelt i tre hoveddeler:

Språk og språklæring

Hovedområdet dreier seg om kunnskap om det engelske språket og valg og vurdering av ulike strategier for å fremme egen språklæring. Det omfatter kunnskap om grunnleggende trekk ved engelsk språkbruk og sammenhengen mellom språk, kultur og samfunn og bruk av språklige virkemidler i ulike typer tekster. Vurdering av egen språklæring i forhold til oppsatte mål inngår i hovedområdet.

Kommunikasjon

Hovedområdet dreier seg om formidling av mening gjennom språket. Det dreier seg om videreutvikling av skriftlige og muntlige språkferdigheter, og om oppbygging av et rikt og nyansert ordforråd for å kunne kommunisere om samfunnsfaglige emner. Kommunikasjon omfatter også presis og sammenhengende framstilling i en rekke muntlige og skriftlige sjangrer, inkludert sammensatte tekster. Tilpassing av språkbruk til ulike sosiale, kulturelle og samfunnsfaglige sammenhenger inngår i hovedområdet.

Kultur, samfunn og litteratur

Hovedområdet dreier seg om sentrale emner knyttet til kultur og samfunn i den engelskspråklige verden, og omfatter sakprosa, litteratur og andre kulturytringer. Det dreier seg om politiske, sosiale og økonomiske forhold i noen engelskspråklige land, med vekt på Storbritannia og USA. Det omfatter også historiske hendelser og prosesser som har påvirket utviklingen av det britiske og det amerikanske samfunnet. Det dreier seg også om aktuelle spørsmål og regionale og internasjonale konflikter i den engelskspråklige verden.

Næringslivsøkonomi

Økonomistyring
Økonomi og ledelse

Lokale og nasjonale ressurser har gjennom tidene gitt grunnlag for livsopphold og næringsvirksomhet. For samfunnet blir individets evne til å utnytte disse ressursene, samt evne til omstilling og nyskaping viktig. Kunnskap om hvordan vi utnytter ressursene våre er en viktig del av vår historie og kulturarv, og et formål med faget er å bruke denne kunnskapen til å få innsikt i hvordan bærekraftige virksomheter kan skapes og drives.

Programfaget næringslivsøkonomi skal bidra til å utvikle kompetanse i økonomistyring, bedriftsledelse og organisering som forutsetning for effektiv ressursforvaltning. Programfaget skal også bidra til forståelse for samspillet mellom økonomi, miljø og teknologi og fremme markedstilpasning, investering og produksjon i tråd med prinsipper for bærekraftig utvikling. Programfaget skal bidra til å gi innsikt i hvilke konsekvenser strukturendringer og økt globalisering kan ha for enkeltmennesker og bedrifter, og hva dette kan bety for Norges rolle i internasjonal økonomi.

Opplæringen i næringslivsøkonomi skal være allmenndannende, studieforbereidende og yrkesrettet. Den skal bidra til å øke kompetansen om hvordan en virksomhet drives og utvikles og øke forståelsen for etiske og miljømessige konsekvenser ved næringsvirksomhet. Et formål er å gi innsikt i bedriftens arbeidsoppgaver og beslutningsprosesser og gi grunnlag for å forstå den rollen private og offentlige bedrifter og organisasjoner spiller i samfunnet. Opplæringen i næringslivsøkonomi skal bidra til at den enkelte kan se næringslivets utvikling i et historisk og internasjonalt perspektiv. Videre skal opplæringen stimulere til nysgjerrighet, kreativitet og evne til samarbeid, initiativ, refleksjon og analytisk og helhetlig tenkning.

Opplæringen skal legge til rette for bruk av ulike læringsarenaer som kan gi både en teoretisk og praktisk tilnærming til faget og stimulere til kontakt og samarbeid med arbeids- og næringsliv. Læringsarbeidet må legge til rette for varierte arbeidsformer og hensiktsmessig bruk av IKT-baserte verktøy og slik bidra til å stimulere læringsviljen og motivere til videre studier, arbeid og livslang læring.

Politikk, individ og samfunn

Sosiologi og sosialantropologi
Politikk og menneskerettigheter

[Sosiologi og sosialantropologi](#)

Er du interessert i hvordan vi mennesker påvirker hverandre og former de små og store fellesskapene vi tilhøre? Vil du lære mer om ulike kulturer, om verdens små og store forskjeller? Er du interessert i menneskerettighetene og om disse forstås på samme måte i alle land? Lurer du på om det fins universelle sannheter? Ja, da vil dette være noe for deg. Faget er delt opp i 5 hovedområder.

Samfunnsvitenskapelige tenkemåter

handler om tenkemåter i sosiologi og sosialantropologi, sosial atferd og sosiale systemer. Det dreier seg også om hvordan samfunnsforskeren innhenter kunnskap om samfunnet.

Kulturforståelse handler om likheter og forskjeller mellom kulturer. Det dreier seg også om stabilitet og endring i kulturer, familie- og slektskapsordninger, ekteskapets funksjoner og religionens betydning for individ og samfunn.

Sosialisering dreier seg om sosialisering i ulike kulturer, primær- og sekundærgrupper og om massemedienes rolle i sosialiseringen. Det handler også om kommunikasjon mellom mennesker og sosiale avvik.

Produksjon og arbeid handler om produksjon i ulike kulturer og tidsepoker og om arbeidets betydning for individ og samfunn. Det dreier seg om organisasjonsteorier, arbeidsmiljø, kunnskaps- og informasjonssamfunnet og internasjonal arbeidsdeling.

Fordeling av goder handler om makt og fordelingsspørsmål i forhold til politiske ideologier. Det dreier seg om sosial ulikhet, rettferdighet og sosial mobilitet.

Politikk og menneskerettigheter

Hovedområder i politikk og menneskerettigheter:

Politiske prosesser og institusjoner handler om politisk innflytelse og sammenhenger mellom verdier og politiske handlinger i Norge, i tillegg til formelle trekk ved politisk virksomhet og massemedienes rolle som politisk aktør.

Demokrati og medborgerskap dreier seg om kontinuitet i og brudd på demokratiske tradisjoner og nødvendige betingelser for medborgerskap og demokratiske styreformer.

Internasjonale systemer og aktører handler om politiske systemer, avtaler og viktige internasjonale aktører. Makt og maktbruk i mellomstatlige forhold og medienes innflytelse i internasjonal politikk er også sentralt.

Internasjonale samarbeidsforhold og konflikter dreier seg om samarbeidsformer og regionale og globale konflikter. Det omfatter problemstillinger knyttet til fred, sikkerhet og miljø.

Menneskerettighetenes verdigrunnlag handler om utviklingen av menneskerettighetene og det etiske og juridiske grunnlaget for menneskerettighetene.

Menneskerettighetene i politisk praksis dreier seg om å analysere årsaker til brudd på menneskerettighetene. Institusjoner som fremmer og håndhever menneskerettighetene inngår, likeledes tiltak som kan forhindre brudd på menneskerettigheter.

Det er ikke nødvendig å ha Sosiologi og sosialantropologi for å ta dette faget.

Rettslære

Rettslære 1
Rettslære 2

Rettslære skal utvikle evne til å tolke og bruke lovene både privat og i yrkeslivet og stimulere til refleksjon og kritisk tenking. Ett formål er å gjøre at eleven får forståelse for de verdiene som er grunnleggende i et demokrati og fremme engasjement og interesse for å være aktivt med i samfunnsutviklingen.

Rettslære skal bidra til at elevene kan se en sak fra flere sider, skille mellom rett og rettferd og reflektere over om lovene er juridisk og etisk gode. Opplæringa i faget skal vekke interesse for juridiske spørsmål. Bruk av juridisk metode skal sette eleven bedre i stand til å vurdere og løse juridiske problem og konflikter.

Å bruke rettsreglene vil si å finne fram i lovverket, tolke det, utøve rettslig skjønn og vurdere hvordan rettsspørsmål kan avgjøres. Opplæringa i rettslære vil legges til rette slik at arbeidet med lærestoffet blir knyttet til praktiske oppgaver, og slik at elevene får trening i å bruke rettsreglene for å løse de praktiske oppgavene.

Noen av hovedområder i faget er: familierett, arverett og strafferett, samt arbeids- og likestillingsrett

Det er ikke nødvendig å ha Rettslære 1 for å ta Rettslære 2.

Psykologi

Psykologi 1
Psykologi 2

Programfaget psykologi er et allmenndannende fag, og psykologisk grunnforståelse er sentralt i de fleste samfunnsmessige og mellommenneskelige sammenhenger.

Programfaget skal gi en innføring i sentrale psykologiske emner og gi en orientering om viktige psykologiske forsknings- og anvendelsesområder og trekk ved den moderne psykologiens historie. Psykisk helse er i fokus både lokalt, nasjonalt og internasjonalt, og programfaget har som mål å gi basiskunnskaper om hva som hemmer og fremmer psykisk helse.

Opplæringen skal bidra til å stimulere den enkelte til å tenke, forstå og reflektere over samspillet mellom individ og samfunn i et livslangt perspektiv og gi den enkelte økt forståelse, respekt og toleranse uavhengig av kultur og bakgrunn.

Programfaget skal bidra til utvikle evne til samarbeid, kreativitet og analytisk refleksjon. Videre skal det bidra til kunnskap om begreper, modeller og teorier i psykologien som grunnlag for å utvikle egen og andres tenkning. Opplæringen skal åpne for bruk av varierte læringsarenaer og læringsstrategier. Programfaget skal utvikle kompetanse som kan danne grunnlag for deltakelse i samfunns- og yrkesliv og for videre studier. Faget gir anledning til tverrfaglig perspektiv og tverrfaglig samarbeid.

Faget har følgende hovedområder:

Psykologi 1

Psykologiens historie og utvikling, Utviklingspsykologi, Mennesket og læring, Psykologiens biologiske grunnlag, Mennesket og helse,

Psykologi 2

Psykologien i dag, Sosialpsykologi, Kommunikasjon og Helsepsykologi

11. Fagvalgskjema Vg2

VALG AV PROGRAMFAG vg2 studiespesialisering 2011/2012

Navn: _____

Jeg har valgt følgende programområde (sett kryss):

Realfag

Språk, samfunnsfag og økonomi

Jeg ønsker følgende programfag i skoleåret 2011/2012 (sett kryss)

Blokk 1	Blokk 2	Blokk 3	Blokk 4	Blokk 5
Matematikk R1	Kjemi 1	Fysikk 1	Biologi 1	
Rettslære 1	Internasjonal engelsk	Økonomi-styring	Sosiologi og sosialantropologi	
			Psykologi 1	
				Toppidrett 2

I tabellen nedenfor ser du tilbudet som sannsynligvis blir gjeldende for Vg3 for skoleåret 2012/2013. For elever som ønsker fag fra det andre programområdet, kan det være lurt å se de to skoleårene på vg2 og vg3 i sammenheng.

Blokk 1	Blokk 2	Blokk 3	Blokk 4	Blokk 5
	Biologi 2	Fysikk 2	Matematikk R2	Kjemi 2
Økonomi og ledelse	Samfunnsfaglig engelsk		Rettslære 2	Politikk og menneskerettigheter
Psykologi 2	Psykologi 1	Toppidrett 3		

12. Fagvalgskjema Vg3

VALG AV PROGRAMFAG Vg3 studiespesialisering 2011/2012

- Jeg har valgt følgende programområde (sett kryss):

Realfag

Språk, samfunnsfag og økonomi

- Jeg ønsker følgende programfag i skoleåret 2011/2012 (sett kryss)

Blokk 1	Blokk 2	Blokk 3	Blokk 4	Blokk 5
	Biologi 1	Fysikk 2	Matematikk R2	Kjemi 2
Økonomi-styring	Samfunns-faglig engelsk		Rettslære 2	Politikk og menneskerettigheter
Psykologi 2	Psykologi 1			
		Toppidrett 3*		

FORBEHOLD! Skolen kan ikke tilby programfag som får liten elevdeltakelse. Berørte elever blir kontaktet for omvalg.

- For at vi skal ha oversikt over fagene dine må du fylle ut denne fagoversikten.

Vg2-fag

Programfag Vg2 (skriv inn)				
----------------------------	--	--	--	--

Matematikk

Vg1 og Vg2 (kryss av)	1P	2P	1T	R1

Navn: _____ Klasse _____ Dato _____

13. Fagvalgskjema 3PBA

VALG AV PROGRAMFAG

Allmennfaglig påbygging 2011/2012

1. Jeg ønsker følgende programfag i skoleåret 2011/2012 (sett kryss)

Blokk 2	Blokk 4
Kjemi 1	Biologi 1
Internasjonal engelsk	Sosiologi og sosialantropologi
	Psykologi 1

2. Jeg har ikke fagbrev eller svennebrev eller VG3 fra før. (evt.sett kryss)

3. Jeg har fagbrev/svennebrev innen følgende fag: (evt. skriv inn)

Navn: _____

